

Deres ref.:
17/5047-6

Vår ref.:
18-084 HR

Dato:
08.05.2018

Høring av rapport fra ekspertutvalget som har vurdert nye oppgaver til fylkeskommunene

Da Stortinget behandlet stortingsmeldingen om regionreform (Meld. St. 22 (2015-2016)) ba Stortinget regjeringen sette ned et ekspertutvalg som skal foreslå ytterligere oppgaver til fylkeskommunene. Regjeringen satte ned ekspertutvalget i juni 2017, etter at Stortinget hadde vedtatt en fylkesinndeling med 11 fylkeskommuner inkludert Oslo.

Utvalgets mandat var å vurdere oppgaver hos staten som kan overføres til fylkeskommunalt nivå. Forslagene skal kunne styrke fylkeskommunenes samfunnsutviklerrolle, gi en mer brukervennlig forvaltning, en bedre offentlig ressursbruk, og bedre tjenester for innbyggere og næringsliv. Utvalget leverte sin rapport 1. februar 2018.

MFO er meget skeptisk til flere av de forslagene utvalget kommer med, og vi kommer tilbake til detaljene rundt dette senere. Men først vil vi kommentere på utgangspunktet for utvalgets arbeid; utvalgets mandat. I beskrivelsen av utvalgets mandat er det først og fremst *fylkeskommunenes* behov og oppgaver som er i fokus, ikke kulturlivets, kulturinstitusjonenes eller våre nasjonale forpliktelser på kulturområdet som har vært viktige.

MFO mener at de nasjonale målene for kulturpolitikken blant annet bør være demokrati, rettferdighet og mangfold. Dette er abstrakte mål som i den praktiske politikken må fylles med innhold. Et aktivt og mangfoldig kunst- og kulturliv er viktig for å gi den enkeltes liv et rikere og mer fullverdig innhold. Kultur bidrar også til verdiskapning, kompetanse, læring, helse og toleranse. Kunst- og kulturuttrykk har en verdi i seg selv og for seg selv. Alle må gis tilgang til kunstopplevelser og kulturaktiviteter. Dette sikres best gjennom offentlig finansiering og gode og forutsigbare støtteordninger. Kulturen er en vesentlig del av det offentlige ordskiftet, og både enkeltkunstnere, frie kunstnergrupper og kulturinstitusjonene spiller en sentral rolle for debatt, demokrati, ytringsfrihet og meningsdannelse.

Vi mener at en eventuell overføring av ansvars- og/eller finansieringsansvar fra statlig til regional og/eller kommunalt nivå må først og fremst baseres på kulturfaglige og kunstfaglige premisser. Dette er ikke i noen grad berørt i utvalgets rapport, og er etter vårt syn en så stor svakhet at utvalgets forslag bare av den grunn må avvises.

Utvalget foreslår blant annet at følgende oppgaver og institusjoner innenfor kulturfeltet overføres til fylkeskommunene:

- Ansvar for prosjektmidler og driftsstøtte til institusjoner og arrangementer av lokal eller regional karakter og som i dag ligger til Norsk Kulturråd.
- Ansvar for samtlige institusjoner innenfor kapittel 323 Musikk og scenekunst, post 60 Landsdelsmusikerne i Nord-Norge, post 71 Region-/landsdelsinstitusjoner og post 73
- Region- og distriktsopera som i dag ligger til Kulturdepartementet. Fra post 70 under samme kapittel overføres Den Nationale Scene og Bergen Filharmoniske Orkester.
- Flertallet av tilskuddene som finansieres over post 78 under samme kapittel, foreslår også overført.
- Ansvar for forvaltning av spillemidler til kulturbygg, Den kulturelle skolesekken, Musikkutstysordningen, Ordningen for innkjøp av musikkinstrumenter, Aktivitetsmidler kor, Krafttak for sang og Ordningen for historiske spill som i dag ligger til Kulturdepartementet.

MFO er i utgangspunktet svært skeptiske til en overføring av ansvar - inkludert finansieringsansvar - fra statlig til regionalt nivå. Vi er alvorlig bekymret for at en slik endring vil føre til kutt i bevilgningene til viktige kulturinstitusjoner, og vi er også bekymret for at den kompetanse og koordinering som i dag finner sted gjennom det statlige delansvaret vil forsvinne. En eventuell overføring av ansvars- og/eller finansieringsansvar fra statlig til regional og/eller kommunalt nivå må først og fremst baseres på kulturfaglige og kunstfaglige premisser.

Vi må ha nasjonale ordninger og vi må ha lokale ordninger, vi må ha nasjonale aktører og lokale aktører, kulturen må inn i nasjonalt planverk så vel som lokalt planverk. Og vi må ha en struktur på hvordan vår nasjonale kultur kan kommunisere med verdenskulturen og hvordan ulike kulturer og kulturuttrykk gjensidig kan utvikle hverandre.

I prosessen med å styrke regionene må man ikke bygge ned det nasjonale kulturansvaret. For MFO er det avgjørende å påpeke at kulturen og kulturlivets framtid må utredes på eget grunnlag, og ikke bli brukt som et instrumentelt virkemiddel i utviklingen av de nye regionene.

Vi kan ikke finne noen gode kulturpolitiske argumenter i utvalgets arbeid som tilsier at disse overføringene av oppgaver og institusjoner er fornuftige grep. Tvert imot vil slike endringer medføre økte administrasjonsutgifter, dårligere tilbud til innbyggerne og et svekket lokalt, regionalt og nasjonalt kulturliv.

Ta f eks Musikkutstysordningen. Det er en god, statlig finansiert ordning, som gjennom støtte til utstyr og lokaler for musikk genererer svært mye musikkaktivitet i hele Norge. Vi mener at den foreslåtte overføringen av Musikkutstysordningen til fylkeskommunene vil øke administrasjonsbehovet og svekke fleksibiliteten som ligger dagens helhetlige fordeling av støtten. Vi mener ordningen bør videreføres etter dagens modell som en sentral, statlig finansiert ordning."

Krafttak for sang er opprettet som en samhandlingsplattform for 24 nasjonale organisasjoner og institusjoner (kalt partnere). Her bidrar partnerne i samspill med sekretariatet til å utvikle kurs og programmer for skoler, barnehager, eldreinstitusjoner, kommuner, personer med psykiske helseutfordringer m.fl. i

tillegg til et utstrakt opplysningsarbeid. Ved å flytte KFS til fylkeskommunene forsvinner spesialkompetansen som er avgjørende for å utvikle tiltak mot til dels sårbare målgrupper og sangfeltet mister et viktig nasjonalt samarbeidsforum. MFO vil sterkt advare mot en slik løsning.

Når det gjelder våre teater og våre orkester så skriver utvalget at staten bør ha ansvar for oppgaver som «forutsetter et nasjonalt helhetsgrep». Da er det for oss uforståelig at man samtidig foreslår å overføre Bergen Filharmoniske Orkester, Hålogaland Teater, Kilden teater- og konserthus, Trondheim symfoniorkester og Trøndelag Teater, for å nevne noen, til et rent fylkeskommunalt nivå, og at den generelle begrunnelsen er at disse institusjonene ikke primært ivaretar et nasjonalt oppdrag, og at tilskudsforvaltningen av disse ikke krever et landsdekkende perspektiv eller nasjonalt forankrede prioriteringer.


Utvalget viser med denne og andre tilsvarende uttalelser at de ikke har kompetanse på hvordan norsk kulturliv fungerer. Utvalget forsøker å løfte fram noen sammenhenger mellom «nasjonale oppdrag» og det de kaller «hovedstadsfunksjoner», som ikke stemmer overens med den norske virkeligheten. Selv i et desentraliseringsperspektiv er det vanskelig å se at det å konsentrere det statlige ansvaret til å dreie seg om et knippe Oslo-institusjoner er god maktfordelingspolitikk.

Vi i MFO mener at utvalget her devaluerer det som skjer i norsk kulturliv og som ikke er lokalisert i Oslo. Det kan umulig være slik at det er en naturgitt sammenheng mellom det å være Oslo-basert eller å være plassert i noen av våre andre byer og graden av nasjonal betydning. Vi mener at det også i fremtiden skal være et nasjonalt ansvar - både økonomisk og administrativt - å sikre et profesjonelt kulturliv i alle deler av landet. Det gjøres etter vårt syn best ved at statlige myndigheter fortsatt investerer direkte i de institusjonene de gjør i dag. Det nasjonalt viktige finnes selvfølgelig flere steder enn i Oslo.

Med vennlig hilsen

Musikernes fellesorganisasjon

Forbundet for utøvende kunstnere og pedagoger



Hans Ole Rian
Forbundsleder